

MOJI SPOMINI NA DR. MATIJO SELIGERJA

Matica Seligerja sem spoznal daljnega leta 1946. Z vlakom smo se vozili v Ljubljano v šolo. Vlak je takrat vozil samo dvakrat na dan, vozni red je bil prirejen delavcem, ki so začenjali s službo zgodaj zjutraj. V vlakcu ni bilo razsvetljave, zato sem nosil s sabo majhen akumulator z žarnico, ki je razsvetljeval del kupeja, omogočal pisanje in prepisovanje domačih nalog in kvaril marsikdaj zaželeno romantiko teme. Tam sem spoznal skupino vrhniških elektrotehnikov, Matica, Gustlja Koprivnikarja, partizanskega kurirja, ki je takrat hodil na pospešeno srednjo tehnično šolo, in Edija Pišlerja, kasnejšega profesorja v Uppsali. Takoj smo navezali stike. Vključil sem se v njihove debate in se pri tem veliko naučil. Matic mi je pravil, da je med vojno predelal koncertni radijski sprejemnik "delozo" tako, da ga je s pretikalom bilo mogoče uporabiti tudi kot oddajnik. In tako je z bratom Dragom oskrbel zvezo krajevnim partizanskim enotam z njihovim štabom. Seveda pa so to italijanski okupatorji zaznali in so z goniometri poiskali mesto oddajanja. Dvakrat so vdrl in pregledali celo hišo, videli sprejemnik, enkrat so ga celo odprli, a niso mogli ugotoviti nič nenavadnega. Šele tretji poizkus tik pred koncem vojne, ko so prišli Nemci, je njihov strokovnjak ugotovil, kaj je storil s sprejemnikom. Vendar je Matic imel srečo, da mu je ta Nemec rekel naslednje: »Mi smo vojno izgubili, po vojni

74. Jože Igl, Smiljan Ogorelec, Matija Selinger.

bo treba mnogo nadarjenih ljudi, da se bo svet spet pobral in škoda bi bilo tako nadarjenega mladeniča uničiti. Zato nisem videl nič, vendar se pazite, ko pridejo drugi. Ti ne bodo tako človeški.«

Dobre štiri mesece po prihodu naše družine na Vrhniko sem praznoval svoj 14. rojstni dan. Čutil sem se osamljenega, vendar se je moja mama, zlata duša, pozanimala, s kom se družim in kdo mi je všeč, pa je organizirala rojstnodnevno zabavo, za katero sploh nisem vedel, da bo. In ko sem videl skozi okno, da prihajajo vsi ti prijatelji, sem se hotel skriti. No, mama je to preprečila in imeli smo čudovito domačo zabavo, ki je postala tradicija in je bila osnova za naše druženje še mnogo let kasneje. Prijateljstvo so dopolnjevale številne

rojstnodnevne zabave, dolgoletna praznovanja in druženja, za katere smo hitro našli razloge, kjer smo se imenitno zabavali, prepevali, plesali in se imeli lepo. Z družino me je še bolj povezal prijateljevanje z njegovim bratom Dragom, znanim družbeno političnim delavcem, ki je bil komandant mladinske delovne akcije v Beli krajini, gradnje proge Otovac Bubnjarci, jaz sem pa po poškodbi bil njegov kurir. Enako sem prijateljeval tudi z njegovo sestro Nušo. Matic je kmalu diplomiral in za diplomu je obravnaval snov "Polprevodniške diode", ki je bila takrat še popolnoma v razvoju. Spominjam se, da je njegovo briljantno diplomsko delo sprožilo nekoliko nejevolje pri komisiji, ker je predvideval, da morajo fizikalne osnove polprevodnikov spadati v osnovno izobrazbo vsakega inženirja. Po končanem zagovoru se je seveda začelo veseljačenje, ki se je končalo z zamudo vlaka in pešpotjo na Vrhniko. Spotoma pa je vesela družina prestavila tudi tablo železniškega postajališča Lukovica, 100 m proti Ljubljani, tako da je zjutraj v barjanski megli strojevodja ustavil vlak nekoliko nižje na začudenje vseh potnikov. Nadaljevalo se je veseljačenje, pri takrat že poročenem Maticu doma. Čakal je velik *pisker* hrenovk in zraven je bil listek: Kuhaj četrto ure. Matic je rekel, danes je praznik, ne bomo *šparali*, zagrabil je *vekarco* in je rekel: Pa naj gre v *pisker* cela ura. In s hrenovkami vred se je skuhala tudi ura, katere

številčnica se je raztopila. Tako so ostanki papirja veselo plavali med hrenovkami. A to ni zmanjšalo našega teka.

Spominjam se najinih debat, ko so nastajale nove ideje, nove zamisli. Pri njem sem vedno našel podporo, ko sem iskal poti naprej. Di-odam so sledili prvi tranzistorji, ki so takrat le malo zaostajali za svetovnimi dosežki. Žal stroka ni znala izrabiti tega znanja. Premajhna podpora domačemu razvoju je povzročila, da se je ta razkorak povečal in da smo na koncu trikrat kupili zastarelo tehnologijo, namesto da bi razvili, podprli in ustvarili svojo. Pri uvajanju tranzistorske tehnike je s številnimi predavanji, takrat tuje snovi, ostalim kolegom pripomogel, da je "Iskra" in tudi ostala slovenska elektro stroka razmeroma hitro osvojila to novo področje. S svojo proizvodnjo pa nam je omogočil, da smo razvili že takrat številne naprave z domačimi tranzistorji, ki so mnoga leta uspešno delovale. V začetku 50-ih let je skupaj s kolegom ing. Ferferjem ustanovil na Vrhniki elektrotehniško podjetje Elektron, čigar strokovni oče je ostal mnoga leta. Razvil je laboratorijski "pehame-ter" in kasneje še industrijskega, ki so takrat še ob velikih težavah z uvozom pokrili vse potrebe jugoslovanskega trga po teh inštrumentih. Bila je to inovativna, izvirna rešitev, ki je uspešno obstala na trgu mnoga leta. Podjetju Elektron pa je s strokovnimi nasveti

75. Poslojpe nekdanjega Elektron na Idrijski cesti na Vrhniki (foto: Smiljan Ogorelec, 2015).

ELEKTRON

VRHNIKA — SLOVENIJA JUGOSLAVIJA

**»POBRI« — PRETVORNIK NAPETOSTI IN
POLNILEC AKUMULATORJEV**

76. Reklama za "Pobri" – pretvornik napetosti in polnilec akumulatorjev je ilustriral Marijan Bregar.

in zagotovitvijo določenih delov proizvodnje pri diodah in tranzistorjev omogočal razvoj. Bil sem počaščen, ko me je Matic sredi 80-ih let minulega stoletja povabil k sodelovanju na projektu, ki je skušal izmeriti realne vrednosti električnih komponent pri visokih frekvencah in tako uskladiti izračunane in izmerjene vrednosti električnih filtrov. Delo na tem projektu mi je nudilo mnogo novega znanja in ustvarjalne radosti. Po vseh njego-

vih strokovnih uspehih bosta lahko največ povedala njegova sinova Janez in Bogdan, oba odlična strokovnjaka.

Vem pa, da njegovega humerja, človeške topline in pronicljivosti, ne bom nikoli pozabil. Bil je odličen teoretik, a vseeno je tudi izven znanega iskal praktične in miselne rešitve, saj je njegov miselni svet zajemal mnoga še neraziskana področja.